

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 582/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátkou Mgr. et Mgr. Líviou Šouc Kostovou, Pod Donátom 5, Žiar nad Hronom, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14CoP/16/2021-280 z 8. júna 2021 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/266/2021 z 30. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeným čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu zaručeného čl. 41 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 24. júna 2019 rozhodol o prípustnosti zapretia otcovstva, ktoré svedčí sťažovateľovi ako právnenému otcovi voči maloletému [REDACTED] a určil, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty

na zapretie otcovstva rodičom dieťaťa je v záujme maloletého. Odvolanie sťažovateľa proti tomuto rozsudku Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 15. apríla 2020 odmietol. Dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 6. mája 2020, bolo odmietnuté uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 25. novembra 2021.

3. Maloletý, zastúpený kolíznym opatrovníkom, podal 3. júla 2020 návrh na zapretie otcovstva sťažovateľa. Okresný súd rozsudkom z 20. októbra 2020 určil, že sťažovateľ nie je otcom maloletého, narodeného matke [REDACTED]. Nezistil dôvody, pre ktoré by mal uprednostniť právo (právneho) otca na zachovanie súčasného právneho stavu, ktorý je ale celkom zjavne v rozpore so skutočným biologickým stavom. Jedným zo základných práv, ktoré priznáva Dohovor o právach dieťaťa, je aj právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť. V súčasnej dobe maloletý ani jedného z mužských partnerov, ktorých matka mala a s ktorými je maloletý v kontakte, nevníma ako svojho otca. Z vykonaného dokazovania však súčasne vyplynulo, že biologický otec dieťaťa sa krátko po jeho narodení o syna začal zaujímať, rovnako poskytoval matke pomoc v starostlivosti o dieťa, a to tak materiálnou pomocou, ako aj osobnou prítomnosťou, keď bol v kontakte s matkou a stretával sa aj s maloletým. Tento kontakt a starostlivosť zo strany biologického otca naďalej trvá. Vzájomný kontakt medzi biologickým otcom a maloletým prebieha v pozitívnej atmosfére, ktorú nenarúšajú konflikty medzi matkou a biologickým otcom, ako to je v prípade kontaktu matky a právneho otca (sťažovateľa). Biologický otec sa pred súdom celkom jednoznačne vyjadril tak, že mieni do budúca zosúladiť právny stav so stavom skutočným a mieni byť zapísaný ako otec v rodnom liste dieťaťa. Prezentoval sa tak, že chce byť súčasťou života svojho syna bez ohľadu, ako príslušný súd v tejto veci rozhodne. S týmto postupom súhlasí aj matka dieťaťa, rovnako okresný súd pozitívne na prospech dieťaťa hodnotil aj postoj súčasného partnera matky, ktorý rešpektuje práva biologického otca dieťaťa a v tomto má ústretový postoj. V neprospech zachovania súčasného stavu hodnotil okresný súd skutočnosť, že medzi právnym otcom a biologickým otcom, ako aj medzi právnym otcom a súčasným partnerom matky je vytvorený negatívny a konfliktný stav, pretože maloletý v súčasnosti žije v domácom prostredí matky, kde má vytvorené stabilné prostredie, matka má zároveň vytvorený stabilný vzťah so súčasným partnerom, a tiež priateľský vzťah s biologickým otcom dieťaťa, čo maloletý veľmi pozitívne vníma. Okresný súd konštatoval, že toto stabilné prostredie je naopak narušované právnym otcom (sťažovateľom), jeho skratovým konaním vo vzťahu k matke, k jej partnerovi a aj k biologickému otcovi dieťaťa tak, ako to títo popisali vo svojich výpovediach. Rodinu pre dieťa tvoria obaja rodičia, ale aj širšia rodina a pre zachovanie zdravého vývoja dieťaťa je nevyhnutné, aby tieto vzťahy boli pre dieťa pozitívne a stimulujúce, čo v osobe právneho otca okresný súd nepovažoval za preukázané. Preto zachovanie súčasného právneho stavu nie je v záujme maloletého dieťaťa. Naopak, pokiaľ do budúca dôjde k zosúladeniu právneho stavu s biologickým otcovstvom maloletého, umožní tak maloletému spoznať svojho biologického otca, aj jeho širšiu rodinu a nadviazať vzájomný vzťah tak, aby sa mohol vytvoriť vzťah medzi otcom a synom, čomu je prístupná matka i jej súčasný partner.

4. Okresný súd nepovažoval za nevyhnutné vykonať sťažovateľom navrhované dôkazy, a to znalecké dokazovanie na zistenie citových väzieb medzi maloletým a právnym otcom, ani výsluch ďalších svedkov – svojich kolegov a súčasnej susedy. Bol toho názoru, že postoj maloletého, ako aj vzájomný vzťah medzi maloletým a sťažovateľom bol v dostatočnej miere

preskúmaný v súvisiacom konaní sp. zn. 11Pc/15/2018, v ktorom bolo vypočítané množstvo svedkov zo strany sťažovateľa aj zo strany matky, a to práve ku vzťahu medzi maloletým a sťažovateľom. Z týchto dôkazov okresný súd nezistil, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnenému otcovi.

5. Na odvolanie sťažovateľa, v ktorom namietal hodnotenie vykonaných dôkazov aj nevykonanie ním navrhovaných dôkazov, krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil prvoinštančný rozsudok. Dôvodil, že okresný súd správne vyhodnotil, že medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého. Výsluch maloletého v predchádzajúcom konaní o prípustnosti zapretia otcovstva bol vykonaný správne a procesný postup súdu, v rámci ktorého zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti právneho zástupcu rodiča, resp. rodiča, ako aj kolízneho opatrovníka, nemá za následok odňatie možnosti rodiča konať pred súdom. Názor dieťaťa bol zistený výsluchom dieťaťa zákonným sudcom v konaní sp. zn. 11Pc/15/2018, preto znalecké dokazovanie nebolo potrebné ani podľa názoru krajského súdu. Pokiaľ sťažovateľ namietal, že v čase výsluchu mal maloletý 5 rokov a 4 mesiace a nebol objektívne schopný vyjadriť svoj názor, pričom v súčasnosti má 7 rokov a už dokáže formulovať a zaujímať vlastné stanoviská, krajský súd odkázal na to, že okresný súd disponoval aj podkladmi z iného súdneho spisu (5P/317/2018), v zmysle ktorých zákonný sudca s maloletým uskutočnil na pojednávaní 4. februára 2021 pohovor, z ktorého nevyplýval odlišný skutkový stav, ako bol zistený skutkový stav v tomto súdnom konaní. Krajský súd sa stotožnil aj s právnym posúdením veci okresným súdom a konštatoval dostatočnosť odôvodnenia prvoinštančného rozsudku.

6. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP odôvodnil tým, že krajský súd nedostatočne skutkovo a právne zdôvodnil, prečo neexistujú okolnosti, ktoré by výrazne zoslabili, resp. celkom vylúčili záujem maloletého na zapretí jeho otcovstva. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ odôvodnil tým, že za stavu, keď maloletý mal možnosť, nie však povinnosť (po právoplatnosti rozhodnutia o prípustnosti zapretia otcovstva) podať návrh na zapretie otcovstva, rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa, ak od narodenia dieťaťa uplynula už doba 7 rokov, existujú statusové pomery, t. j. vybudovaný blízky a bezpečný vzájomný vzťah medzi sťažovateľom a synom, identifikácia dieťaťa s priezviskom sťažovateľa a nazeranie dieťaťa naňho ako na otca biologického, pričom sťažovateľ má záujem byť zapísaný v rodnom liste dieťaťa ako jeho otec a podieľať sa na jeho výchove a starostlivosti. Najlepší záujem dieťaťa je daný všeobecne pri stálosti rodinných vzťahov, keď zapretím otcovstva je dieťa vystavené riziku straty nároku na výživné od matričného otca, ak určenie biologického otca je neisté a len hypotetické, lebo hoci prezentovaný biologický otec vo svojich výpovediach pred súdom deklaroval niekoľko tvrdení (sľubov), žiadne z nich počas konania nenaplnil (napr. že chce maloletému povedať, že je jeho biologický otec). Záver krajského súdu o existencii takého záujmu považuje za predčasný, založený na nesprávnom skutkovom zistení, že medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého dieťaťa. Krajský súd totiž ním navrhovaným znaleckým dokazovaním nezisťoval, či aj samotné dieťa (nielen matka a kolízny opatrovník) má záujem zosúladiť právny stav s biologickou realitou.

Pritom tvrdenia, ktoré maloletý uviedol pred súdom, nie sú prejavom jeho vlastného názoru, ale ide o tvrdenia vsugerované do jeho mysle matkou ako preferenčným rodičom, ktorá mala eminentný záujem na zapretí otcovstva sťažovateľa.

7. Napadnutým rozsudkom najvyšší súd dovolanie sťažovateľa zamietol. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením prvoinštančného rozsudku považoval za plne dostačujúce, a to aj vo vzťahu k vysvetleniu nenariadenia znaleckého dokazovania. K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd, reflektujúc právnu otázku formulovanú sťažovateľom, uviedol, že pokiaľ ide o zodpovedanie čiastkovej otázky, či kolízny opatrovník maloletého bol oprávnený podať návrh na zapretie otcovstva a či takým postupom nekonal v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ túto otázku nenamietal. V dovolacom konaní dovolací súd nemôže riešiť právne otázky, ktoré neboli predmetom odvolania. Uvedená čiastková otázka teda nie je otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu. K právnej otázke, či zapretie otcovstva bolo v predmetnej veci v súlade s najlepším záujmom maloletého, najvyšší súd po rekapitulácii relevantnej právnej úpravy i judikatúry konštatoval, že pre posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa na zapretí otcovstva nie je rozhodujúce, či k nemu právneho otca viaže silné puto ani že právny otec má záujem na zachovaní doterajších „rodinných“ vzťahov; prvoradým a nad záujmom právneho otca stojacim je trvajúca existencia silných väzieb maloletého k právnemu otcovi vrátane stabilného (bez konfliktami medzi matkou a právnym ocom narušovaného) rodinného a výchovného prostredia maloletého. Okresný súd v procese zisťovania skutkového stavu vyvažoval jednotlivé skutkové zistenia a vyvodil z nich právny záver, že zachovanie súčasného právneho stavu nie je v záujme maloletého. Považoval nepochybne za preukázané, že právny otec má vytvorené silné puto k maloletému. Súčasne však nezistil, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi, a keďže otcovstvo právneho otca je znaleckým dokazovaním celkom jednoznačne vylúčené a nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by bránili zosúladiť skutočný a právny stav rodičovstva k maloletému, návrh maloletého považoval za plne dôvodný a preukázaný. Krajský súd sa s vyhodnotením skutkových zistení okresným súdom a jeho právnym posúdením v plnom rozsahu stotožnil, keď osobitne uviedol, že za správne považoval vyhodnotenie, že nebolo zistené, že by maloletý mal vytvorené silné citové puto k právnemu otcovi, čo vyplynulo z vyjadrení samotného maloletého dieťaťa, teda medzi právnym otcom a maloletým nie je vytvorená taká citová väzba, ktorej pretrhnutie by malo byť na ujmu maloletého dieťaťa. Krajský súd skonštatoval, že za danej situácie súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že zapretie otcovstva je v najlepšom záujme maloletého.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ je presvedčený, že v konaní predložil také právne argumenty, na ktoré sa vyžaduje špecifická odpoveď. Tá mu však zo strany krajského súdu ani zo strany najvyššieho súdu v ich rozhodnutiach poskytnutá nebola. Namíeta preto arbitrárnosť a svojvôľu krajského súdu a dovolacieho súdu o vysporiadaní sa s právnou otázkou, či zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 zákona o rodine, teda po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty rodičom dieťaťa na zapretie otcovstva, je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa, a to za skutkového a právneho stavu, ako ho zistil krajský súd (t. j. za stavu, keď maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom malo síce zo zákona možnosť, nie však povinnosť po právoplatnosti rozhodnutia o prípustnosti

zapretia otcovstva podať návrh na zapretie otcovstva, a keď od narodenia dieťaťa uplynula už doba 7 rokov, existujú statusové pomery a sťažovateľ má záujem byť zapísaný v rodnom liste dieťaťa ako jeho otec a podieľať sa na jeho výchove a starostlivosti o neho).

9. Sťažovateľ zastáva názor, že keďže obaja s matkou dobrovoľne premeškali zákonom stanovenú lehotu na zapretie otcovstva, mali súdy na túto skutočnosť pri svojom rozhodovaní náležite prihliadnuť a rozhodnúť v prospech práva na ochranu stability rodinných vzťahov v záujme ochrany práv maloletého. Maloletý sa s vytvoreným stavom (že jeho otcom je sťažovateľ) stotožnil, keďže (od narodenia až do 6. júla 2021, keď mu mal byť podľa tvrdení matky vydaný občiansky preukaz na priezvisko [REDACTED]) nosil priezvisko sťažovateľa, ktorý bol vždy stabilným prvkom v jeho živote, o ktorom maloletý vedel, že si na neho vždy nájde čas a že sa oň môže vždy oprieť.

10. Motívom sťažovateľa i matky maloletého po jeho narodení bolo zosúladienie faktického stavu so stavom právnym, pričom obaja určením otcovstva sťažovateľa súhlasným vyhlásením sledovali v prvom rade najlepší záujem maloletého. S matkou a maloletým viedli rodinný život v spoločnej domácnosti a spoločne a riadne s matkou dieťa vychovávali a zabezpečovali o neho starostlivosť. Mal vytvorené citové a materiálne zázemie. Zmena, ktorá bola napadnutými rozhodnutiami vyslovená, má negatívny vplyv na zabezpečenie výchovy a výživy maloletého. S prihliadnutím na všetky okolnosti, najmä na uplynutie dlhej doby od jeho narodenia, pocit istoty (a presvedčenia) dieťaťa, že sťažovateľ je jeho otcom, ako aj s prihliadnutím na existenciu vytvorenej citovej väzby maloletého k osobe sťažovateľa vyplýva záver o neexistencii záujmu maloletého na usporiadaní rodinných vzťahov prostredníctvom zapretia otcovstva. Napadnutými rozhodnutiami došlo aj k porušeniu práv sťažovateľa zaručených čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 19 ods. 2 ústavy, pretože právoplatnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu zaniklo súčasne aj právo sťažovateľa sýkať sa s maloletým.

11. Podľa sťažovateľa sám kolízny opatrovník nebol presvedčený, či návrh na zapretie otcovstva je skutočne súladný s najlepším záujmom maloletého, a na účel odstránenia pochybností navrhoval vykonať znalecké dokazovanie (tomuto návrhu však okresný súd nevyhovel). Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v dovolacom konaní žiadal, aby najvyšší súd posúdil, či kolízny opatrovník bol za existujúceho skutkového stavu vôbec oprávnený podaním návrhu iniciovať konanie vo veci zapretia otcovstva a či svojím postupom v podobe podania takéhoto návrhu kolízny opatrovník nekonal v príkrom rozpore so záujmom maloletého. Najvyšší súd na to reagoval len konštatovaním, že oprávnenie kolízneho opatrovníka podať návrh nemožno spochybňovať. S týmto mechanickým a formálnym zdôvodnením sa sťažovateľ nestotožňuje, pretože ak by kolízny opatrovník konal skutočne v najlepšom záujme maloletého, tak návrh na zapretie otcovstva by (vzhľadom na špecifické skutkové okolnosti predmetnej veci) nikdy nepodal. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd mal správne rozhodnúť tak, že za skutkového a právneho stavu, ako ho zistil okresný súd, nie je v záujme maloletého, aby došlo k určeniu, že sťažovateľ nie je otcom maloletého. Ak tak krajský súd nerozhodol (a ak najvyšší súd pochybenie krajského súdu nenapravil), napadnuté rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci.

12. Sťažovateľ kritizuje aj nevykonanie znaleckého dokazovania na účel zistenia skutočného postoja maloletého k navrhovanému zapretiu otcovstva. Súdy sa nemali uspokojiť s výsluchmi maloletého z mája 2019 a februára 2021, pretože v ich rámci prezentované tvrdenia boli

maloletému vsugerované matkou ako preferenčným rodičom, ktorá mala eminentný záujem na zapretí otcovstva.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

13. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). V predmetnej veci sťažovateľ všetky námietky, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, predniesol aj v dovolaní, v ktorom ich podradil buď pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, alebo pod namietané nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Najvyšší súd ako súd dovolací dovolanie sťažovateľa ako celok zamietol, pričom tak vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP, ako aj vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. b) CSP konštatoval jeho nedôvodnosť. Aj z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že sa dôvodmi dovolania zaoberal meritórne. V dôsledku toho poskytol ochranu označeným právam sťažovateľa voči odvolaciemu rozsudku krajského súdu. Ústavný súd tak nemá právomoc na prerokovanie a rozhodnutie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej proti napadnutému rozsudkom krajského súdu. V tejto časti preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom najvyššieho súdu:

14. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva.

15. Ústavný súd sa oboznámil so všetkými tromi meritórnymi rozhodnutiami (okresný súd, krajský súd, najvyšší súd). Ich odôvodnenia posudzoval ako jeden celok, pretože na všetkých stupňoch súdnej sústavy súdy rozhodovali meritórne. Na podklade uvedeného prieskumu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľovi boli poskytnuté odpovede na všetky otázky, ktoré boli z hľadiska rozhodnutia o návrhu na zapretie otcovstva a poskytovania súdnej ochrany v predmetnom konaní podstatné. Súdy dôkladne popísali proces ustáľovania skutkového stavu veci, ako aj ich úvahy o právnom posúdení ustáleného skutkového stavu. Odkázali na relevantnú právnu úpravu i na nadväzujúcu súdnu judikatúru. Za dostatočné ústavný súd považuje aj objasnenie nevykonania sťažovateľom navrhovaného znaleckého dokazovania. V tomto smere ústavný súd nepovažuje za účelné opakovať argumentáciu najvyššieho súdu obsiahnutú v bodoch 55 – 57 odôvodnenia jeho

rozsudku, ktorou vysvetlil, prečo vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúca v nedostatočnom odôvodnení nie je v dovolaní napadnutom rozsudku krajského súdu prítomná.

16. Pokiaľ ide o sťažnostné dôvody, ktorých spoločným menovateľom je nesúhlas sťažovateľa s právnym posúdením ustáleného skutkového stavu, ústavný súd najprv uvádza, že s viacerými *in abstracto* formulovanými právnymi názormi sťažovateľa sa stotožňuje. Ide predovšetkým o všeobecné zásady definujúce obsah vzťahu rodiča a maloletého dieťaťa, judikatórne podporené východiská definovania právne zakotveného kritéria najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, ale aj vyvažovania tejto hodnoty na jednej strane a rodičovských práv rodiča na strane druhej. Inou otázkou je už použitie načrtnutých všeobecných postojov na okolnosti sťažovateľovej veci.

17. V prvom rade je od základu nedôvodnou úvaha sťažovateľa, podľa ktorej nie je zapretie otcovstva na návrh dieťaťa podľa § 96 zákona o rodine po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty rodičom dieťaťa na zapretie otcovstva v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. Samotný zákon o rodine v § 96 počíta s možnosťou podania návrhu na zapretie otcovstva maloletým v prípade, ak už rodičom lehota na zapretie otcovstva uplynula. Prijatie sťažovateľom preferovanej premisy by nevyhnutne viedlo k zobsolétneniu procesného koridoru, ktorý zaviedol samotný zákonodarcu v prospech práv maloletého dieťaťa. Preto takúto sťažovateľovu argumentáciu nemožno akceptovať. Zákon o rodine pritom nerozlišuje, či rodičom lehota na zapretie otcovstva uplynula v dôsledku ich nedbalosti a nepozornosti, alebo ju nechali uplynúť vedome. Absencia takého rozlišovania je daná už spomenutou snahou zákonodarcu chrániť práva maloletého dieťaťa. Teda ani stabilita rodinného prostredia nepredstavuje hodnotu, ktorá by v dôsledku uplynutia lehoty na zapretie otcovstva nadobudla absolútnu povahu.

18. Obsahová stránka vzťahu sťažovateľa a matky pred narodením maloletého, ako aj bezprostredne po jeho narodení taktiež predstavuje len jednu z informácií vstupujúcich prostredníctvom dokazovania do procesu rozhodovania súdu o návrhu maloletého na zapretie otcovstva. Samotná skutočnosť, že vzťah matky a právneho otca bol v istom momente svojho vývoja na dobrej úrovni a dieťaťu vytváral vhodné prostredie na jeho fyzický i psychický rozvoj, neznamená, že v neskoršom čase, keď súd rozhoduje, už predmetný vzťah nemôže rozvoj maloletého poškodzovať. Preto nemožno konajúcim súdom z ústavnoprávneho hľadiska vytknúť, že sa z hľadiska dokazovania zamerali na aktuálny stav vzťahu maloletého so sťažovateľom. Už okresný súd v tomto smere zdôraznil, že vo vzťahu matky a sťažovateľa došlo k podstatnej zmene v situácii, keď si matka našla súčasného partnera a následne sa rozhodla s ním žiť v spoločnej domácnosti. Odvtedy začala konfliktná komunikácia medzi rodičmi, ktorá v podstate pretrváva dodnes. O vzájomnej nevraživosti svedčili aj trestné oznámenia a konfliktný vzťah rodičova sa prenášal aj na maloletého, čo dokazoval jeho výsluch, v rámci ktorého maloletý sám spontánne uvádzal sudcovi na adresu sťažovateľa, že ho neznáša. Šetrením kolízneho opatrovníka, z výsluchu maloletého, aj z výpovedí svedkov celkom jednoznačne vyplynulo, že maloletý má vytvorenú silnú citovú väzbu na matku, a pokiaľ sa sťažovateľ správa voči nej nevraživo a nevhodne, a to aj za prítomnosti maloletého, pôsobí to na maloletého destabilizačne. Rekapitulované závery nesignalizujú známky svojvôle, neodôvodnenosti či takého rozporu s pravidlami logického uvažovania, ktoré by odôvodňovali úvahu, že po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je následný meritórny prieskum spôsobilý viesť k jej vyhoveniu v tejto časti.

19. Ani námietka o pochybnostiach kolízneho opatrovníka neodôvodňuje prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Návrh na zapretie otcovstva bol podaný a nebol vzatý späť, preto príslušné súdy boli povinné o ňom rozhodnúť. Pochybnosti kolízneho opatrovníka boli spôsobilé predstavovať len jeden z faktorov vstupujúcich do procesu tvorby úsudku súdu o predmete konania. Pokiaľ ostatné relevantné determinanty súdneho rozhodnutia rozptýlili neistotu nastolenú kolíznym opatrovníkom, potom na ich podklade nemožno ústavnú udržateľnosť prijatého súdneho rozhodnutia spätne spochybňovať. Z uvedeného dôvodu reakcia najvyššieho súdu, podľa ktorej oprávnenie kolízneho opatrovníka podať návrh nemožno spochybňovať, nie je z pohľadu označených práv sťažovateľa dubiózna.

20. Napokon, pokiaľ ide o nevykonanie znaleckého dokazovania navrhovaného sťažovateľom, najvyšší súd konštatoval, že v rámci rozhodovania o dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP disponuje procesným priestorom na prieskum, či v základnom konaní nedošlo k závažným deficitom v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či nižšími súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Zároveň však s odkazom na postoje okresného súdu a krajského súdu k sťažovateľovmu dôkaznému návrhu najvyšší súd uzavrel, že naznačené závažné deficity dokazovania nezistil. Tomuto záveru ústavný súd nemá čo vytknúť, pretože dôkazná situácia popísaná najvyšším súdom v bodoch 6 – 9 a 55 odôvodnenia jeho rozsudku predkladá obraz vývoja objasňovania skutkového stavu veci, v rámci ktorého sa znalecké skúmanie navrhované sťažovateľom nenachádzalo v polohe rozhodujúceho dôkazu.

21. Ústavný súd sumárne uzatvára, že v napadnutom dovolaní zamietajúcom rozsudku nezistil pochybenia najvyššieho súdu v intenzite zakladajúcej rozpor s označenými právami sťažovateľa. V tejto časti preto ústavný súd sťažovateľovu ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

22. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu